

Homilie Benedikta XVI. při mši s novými kardinály, 19. února 2012

Páni kardinálové,
vážení bratři v biskupské a kněžské službě,
Drazí bratři a sestry,

Na svátek Stolce sv. Petra (přenesený z 22. února, kvůli Popeleční středě na tuto neděli, pozn. překl.) je nám dopřána radost shromáždit se u oltáře Páně spolu s novými kardinály, které jsem včera přiřčenil do kardinálského kolegia. Především je srdečně zdravím, děkuji kardinálu Fernando Filonimu za laskavá úvodní slova, která mi adresoval jménem všech. Zdravím rovněž ostatní přítomné kardinály a biskupy, jakož i vážené představitele, velvyslance, kněze, zasvěcené osoby a všechny věřící, kteří přišli z různých částí světa za těchto radostných okolností, které mají zvláštní charakter univerzality.

V druhém čtení, které jsem právě slyšeli, apoštol Petr vybízí „duchovní představené“ církve, aby byli horlivými pastýři Kristova stáde (srov. 1 *Petr* 5,1-2). Tato slova jsou především určena vám, drazí a ctihodní bratři, kteří již máte u Božího lidu mnohé zásluhy za svoje velkorysé a moudré působení v pastorační službě náročných diecézí, dikasterií římské kurie nebo v církevních službách bádání a výuky. Nová důstojnost, která vám byla udělena, je výrazem ocenění vaší věrné práce na Pánově vinici, pocty společenstvím a národům, z nichž pocházíte a které v církvi důstojně reprezentujete; obdařuje vás novou a závažnější církevní odpovědností a vyžaduje od vás ještě větší disponibilitu pro Krista a celé křesťanské společenství. Tato ochota sloužit evangeliu je pevně založena na jistotě víry. Víme totiž, že Bůh je věrný svým slibům a s nadějí očekáváme uskutečnění slov apoštola Petra: „Až se pak objeví nejvyšší pastýř, dostanete nevadnoucí věnec slávy“ (1 *Petr* 5,4).

Dnešní evangelní úryvek představuje Petra, který - pohnut Božím vnuknutím - vyjadřuje svoji pevnou víru v Ježíše, Syna Božího a slíbeného Mesiáše. V odpovědi na toto přímočaré vyznání víry, které učinil Petr také jménem ostatních apoštolů, vyjevuje mu Kristus poslání, které mu zamýšlí svěřit, tj. být „skálou“, „kamenem“, viditelným základem, na němž stojí celá duchovní budova církve (srov. *Mt* 16, 16-19). Pojmenování „skála-kámen“ neodkazuje na charakter osoby, ale je třeba ho chápat z hlubšího hlediska, z hlediska tajemství. Šimon Petr se pověřením, které mu dává Ježíš, stává tím, kým není skrze „tělo a krev“. Exegeta Joachim Jeremias poukázal na myšlenkové pozadí, tvořené symbolickým výrazem „svatá skála“. Může nám v této souvislosti pomoci jeden rabínský text, který praví: „Hospodin řekl: «Jak mohu stvořit svět, když povstávají bezbožníci a odporují mi?»». Když však Bůh spatřil, že se narodí Abraham, pravil: «Pohleď, našel jsem skálu, na které mohu zbudovat a postavit svět». Proto nazval Abrahama skálou“. Poukazuje na to prorok Izaiáš, když připomíná lidu: „Pohleďte na skálu, z níž jste vytesáni... na Abrahama svého otce“ (51, 1-2). Abraham, otec věřících, je díky své víře pokládán za skálu, která je základem stvoření. Šimon, který první vyznal Ježíše jako Krista, a byl prvním svědkem zmrtvýchvstání, se nyní svou obnovenou vírou stává skalou, která čelí destruktivním silám zla.

Drazí bratři a sestry! Evangelní epizoda, kterou jsme vyslechli, je dalším a výmluvným způsobem objasněna ve známém uměleckém díle, které zdobí tuto vatikánskou baziliku: oltáři Katedry či Stolce sv. Petra. Když projdeme velkolepou centrální lodí, přejdeme příčnou loď a vstoupíme do apsidy, staneme před obrovským bronzovým trůnem, který jakoby se vznášel, ale ve skutečnosti je nesen čtyřmi sochami velkých východních a západních církevních otců. A nad trůnem, který je obklopen šikem andělů jakoby zavěšených ve vzduchu, září v oválné vitráži sláva Ducha svatého. Co nám říká toto sochařské dílo Berniniho génia? Znázorňuje podstatu církve a petrovského magisteria v jejím nitru.

Okno této apsidy otevírá církev ven, na celé stvoření, a vitráž zobrazující holubici Ducha svatého ukazuje Boha jako pramen světla. Za zmínku však stojí ještě další aspekt. Církev samotná je totiž jakýmsi oknem, místem, kde se Bůh stává bližním, setkává se s naším světem. Církev neexistuje sama pro sebe, není sobě cílem, nýbrž má odkazovat za sebe, vzhůru, nad nás. Církev je

skutečně sama sebou do té míry, v jaké nechává vyzařovat Druhého – s velkým „D“ – od něhož pochází a ke kterému vede. Církev je místem, kde k nám „přichází“ Bůh a odkud „vycházíme“ k Němu. Církev má poslání otevírat svět, který se kloní k uzavírání se do sebe, a přinášet mu světlo, které přichází shůry a bez něhož by se stal neobyvatelným.

Velká bronzová katedra obsahuje dřevěné sedadlo z 9. století, které bylo dlouho považováno za katedru (stolec) apoštola Petra a bylo umístěno do tohoto monumentálního oltáře kvůli svému symbolickému významu. Vyjadřuje totiž stálou přítomnost apoštola v magisteriu jeho nástupců. Můžeme říci, že *sedes* svatého Petra, je trůnem pravdy, jež má původ v mandátu, který mu udělil Kristus po vyznání u Cesareje Filipovy. Učitelství stolec nám také připomíná slova, kterými se Pán obrátil na Petra ve večeradle: „Já jsem za tebe prosil, aby tvoje víra nezanikla. A ty potom, až se obrátíš, utvrzuj své bratry“ (Lk 22, 32).

Stolec sv. Petra evokuje další vzpomínku, totiž proslulé vyjádření svatého Ignáce z Antiochie, který ve svém listě Římanům tvrdí o římské církvi, že „předsedá v lásce“ (*Římanům*, prolog). Předsednictví ve víře je neoddelitelné od předsedání v lásce. Víra bez lásky už by nebyla autentickou křesťanskou vírou. Slova svatého Ignáce však mají ještě jeden a mnohem konkrétnější aspekt. Výraz „láska“ (charita) byl totiž prvotní církvi užíván také k označení eucharistie. Ta je totiž *Sacramentum caritatis Christi*, svátostí lásky, skrze niž nás Kristus nadále všechny táhne k Sobě, jako to činil z výšin kříže (srov. Jan 12, 32). „Předsedat v lásce“ proto znamená vtahovat lidi do eucharistického objetí – Kristova objetí – které překonává každou bariéru a každou cizotu, a vytváří společenství rozmanitých odlišností. Petrovské ministerium má tedy primát v lásce v eucharistickém smyslu, tj. pečuje o všeobecné společenství církve v Kristu. A eucharistie je formou a mírou tohoto společenství, jemuž zaručuje, že zůstane věrně kritériu tradice víry.

Obrovský stolec je nesen církevními otcí. Dva východní učitelé, svatý Jan Zlatoústý a svatý Atanáš, a dva latinští, svatý Ambrož a svatý Augustin, reprezentují plnost tradice a tedy bohatství výrazu pravé víry jediné církve. Toto umělecké provedení oltáře nám praví, že láska se opírá o víru. Rozpadá se, nedůvěřuje-li už člověk Bohu, a není-li Mu poslušen. V církvi stojí všechno na víře: svátosti, liturgie, evangelizace, charita. Rovněž právo, také autorita se v církvi opírá o víru. Církev neřídí sebe samu, nedává sama sobě svůj řád, nýbrž přijímá jej z Božího Slova, jemuž naslouchá ve víře a snaží se mu porozumět a žít. Církevní otcové plní ve společenství církve funkci záruky věrnosti Písmu svatému. Zajišťují důvěryhodnou, solidní exegesi schopnou formovat spolu s Petrovým stolicí stabilní a jednotný celek. Písmo svaté spolehlivě interpretované magisteriem ve světle Otců, osvěcuje putování církve v čase a uprostřed historických proměn jí zajišťuje stabilní základ.

Po zvážení rozmanitých aspektů oltáře Katedry, podívejme se na něj z hlediska celku. Vidíme, že je prostoupen dvojím pohybem: výstupem a sestupem. Je to recipocita mezi vírou a láskou. Katedra je zde umístěna s obrovským důrazem, poněvadž je tu hrob apoštola Petra, ale směřuje také k lásce Boží. Víra je vskutku orientována k lásce. Egoistická víra by nebyla opravdovou vírou. Kdo věří v Ježíše Krista a vstoupí do dynamismu lásky, která má svůj zdroj v eucharistii, objevuje pravou radost a dostává se mu schopnosti žít podle logiky daru. Pravá víra je osvěcována láskou a vede k lásce, vzhůru, jako oltář Katedry povznáší k průsvitné vitráži slávy Ducha svatého, která je skutečným ohniskem pohledu poutníka překračujícího práh vatikánské baziliky. Tomuto oknu dávají maximální důraz šiky andělů a velké pozlacené svatozáře spolu se smyslem překypující hojnosti, která vyjadřuje plnost společenství s Bohem. Bůh není samota, nýbrž oslavená a radující se, šířící se a zářící láska.

Drazí bratři a sestry, každému křesťanovi je svěřen dar této lásky, dar, který je třeba darovat svědectvím našeho života. Především to je vaše poslání, vážení bratři kardinálové: dosvědčovat radost Kristovy lásky. Svěřme nyní vaši novou církevní službu Panně Marii přítomné v apoštolském společenství shromážděném k modlitbě v očekávání Ducha svatého (srov. Sk 1,14). Ona, Matka Vtěleného Slova, kéž ochraňuje cestu církve, podporuje svojí přimlouvou působení pastýřů a přijímá pod svůj ochranný plášť celé kardinálské kolegium. Amen!

Přeložil Milan Glaser